

beherske dem. Ulykken ved det nuværende kapitalistiske Samfund er, at det er anarkisk, det er Kræfterne, der behersker os, de frie Kræfter, som det ærede Medlem fra Æbeltoft til syvende og sidst priste. Af Kræfternes frie Spil, Liberalismen, Frikonkurrencen, Manchesterdømmet, som man i Praksis paa mange Punkter har forladt, og som paa afgørende Punkter var forladt ogsaa i de Udviklingslinier, det ærede Medlem drog for Fremtiden, vilde han dog holde tilbage eet Punkt, een Teori. Det ærede Medlem er i Virkeligheden meget mere doktrinær, meget mere Teoretiker end vi Socialdemokrater. Han vil fastholde noget, som ikke er til at fastholde, thi vel har det nuværende Samfund og dets Principper sikkert gjort deres Gavn, været et uundværligt Led i Verdensudviklingen, men at det er spillet Fallit, viser sig ikke mindst i det Rågnarok, den Verdenskatastrofe, vi nu er i. Jeg vil ikke skændes med den højtærede Finansminister: — for at vende tilbage til ham — om billedlige Udtryk. Dette, at man siger, at det gamle Samfund styrter i Grus og et nyt rejser sig paa dets Ruiner, er jo kun et billedligt Udtryk, og alle Lignelser halter. Vi er, ligesom den højtærede Finansminister — det ærede Medlem for Københavns 10de Valgkreds (Vilhelm Rasmussen) udviklede det i Aftes i et dybsindigt Billede om Springet, der afløses af den skridtvise Gang —, vi er klar over, at der foregaar en Udvikling. Om denne Udvikling bliver langsom eller hurtig, mere revolutionær eller mere evolutionistisk vil afhænge af Forhold og Omstændigheder, som vi ikke altid er Herrer over. Jeg har nogen Grund til at tro, at her i Danmark er der Betingelser for, at Udviklingen vil foregaa fredeligt. Men dog kan man med en vis Ret tale om, at et gammelt Samfund styrter i Grus, og et nyt rejser sig paa dets Ruiner. Jeg maa for øvrigt sige til den højtærede Finansminister, at det desværre ikke er lutter billedlig Tale, naar vi i dette Øjeblik taler om Ruiner og Grushobe, men det er en sørgelig haardhændet Realitet. Og ser vi tilbage paa Samfundstilstandene, ser vi, at der var et middelalderligt Samfund, grundforskelligt fra det nuværende kapitalistiske, det feudale Samfund. Det sank i Grus, og et nyt Samfund rejste sig paa dets Ruiner. Og forud for det middelalderlige var der et antikt Samfund, der hvilede paa Slaveriet og var grundforskelligt baade fra det middelalderlige feudale og det moderne kapitalistiske. Og forud for det antikke Samfund gik der

andre, barbariske Samfundsformer. Saaledes er mange Samfund styrtet i Grus, og nye har rejst sig paa Ruinerne, selv om det under mange Forhold og paa mange Steder er foregaaet gennem en langsom, fredelig Udvikling. Saaledes hævder vi ogsaa, at et nyt Princip er i Færd med at sætte ind i Tilværelsen, det socialistiske Princip, der lidt efter lidt vil omforme Samfundet. Dermed er det ikke sagt, at vi pludselig — det er vore Modstanderes sædvanlige Vildfarelse — skulde staa midt i den socialistiske Stat, efter at vi i Gaar havde haft den kapitalistiske. Saaledes foregaar Udviklingen selvfølgelig ikke. Det socialistiske Samfund er ikke det samme i Aaret 2000 som i Aaret 1950; det er selv en Udvikling og en Omdannelse underkastet. Men et nyt Princip har sat sig ind: Solidaritetens, Samfundsmæssighedens Princip. Og der slutter jeg mig til, hvad vor nye Minister (Stauning) sagde for lidt siden: Socialdemokratiet og Samfundet vil altid være i den allerbedste Overensstemmelse med hinanden. Men Samfundet er ikke, hvad Højre og Venstre gør det til, og hvad det var efter de gamle vanemæssige Forestillinger: Selskabet, Overklassen, Bedsteborgernes, Spidsborgernes Samfund; det er ikke det, vi vil have. Det nuværende Samfund, som kaldes et Samfund, er netop ikke noget Samfund, men et Anarki, og vort Princip er netop at omforme Samfundet saaledes, at det bliver til et virkeligt Samfund, et, som fortjener Navnet Samfund.

Finansministeren (Brandes): Jeg skal begynde med Nutiden, det ærede Medlem fra Æbeltoft (N. Neergaard) og Pengene. Det ærede Medlem talte om Muligheden af, at undgaa Statslaan og henviste til, at man ved Hjælp af Skatter maaske kunde undgaa det. Det tror jeg ikke. Jeg tror ikke paa, at man i Øjeblikket kan undgaa at forsyne Statskassen med Midler gennem Laan, naar Verdenskrigen vedvarer, naar den Situation, som dette bringer over vort Fædreland, vedvarer. Naar det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) sagde, at han i og for sig kunde billige Statslaan til produktive Formaal, maa jeg dertil bemærke, at det ligger jo slet ikke for nu. Det, som ligger for, er at sørge for to Ting: at det kan gaa rundt, at der er de Penge i Statskassen, som i Øjeblikket er nødvendige — og det er jo overordentlig mange til mange forskellige Foranstaltninger —, og dernæst, hvis det er muligt, at skaffe de Midler, som efter